

ETHICS OF BEAUTY AND ITS MORAL RESPONSIBILITY

Pulotjon Kakhorov

Doctor of Philosophy (PhD), dosent

Urgut branch of Samarkand State University

Samarkand, Uzbekistan

E-mail: pulatsamdu1988@mail.ru

ABOUT ARTICLE

Key words: Aesthetics, ethical values, physical beauty, ethical responsibility, social norms, beauty and justice, advertising and media, stereotypes, human rights.

Received: 16.01.24

Accepted: 18.01.25

Published: 20.01.25

Abstract: This scientific article analyzes the ethical responsibilities of beauty. The article discusses the ethical aspects of the attitude towards beauty, as well as its aesthetic significance. The influence of beauty on personal and social responsibility, its role in social norms and ethics is also explored. The article highlights issues of assessing beauty in the context of modern ethical standards.

GO‘ZALLIKNING AXLOQIY MAS‘ULIYATLARI

Pulotjon Qaxorov

falsafa fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Samarqand davlat universitetining Urgut filiali

Samarqand, O‘zbekiston

E-mail: pulatsamdu1988@mail.ru

MAQOLA HAQIDA

Kalit so‘zlar: Estetika, axloqiy qadriyatlar, jismoniy go‘zallik, axloqiy mas‘uliyat, ijtimoiy normativlar, go‘zallik va adolat, reklama va media, stereotiplar, inson huquqlari.

Annotatsiya: Ushbu ilmiy maqola go‘zallikning axloqiy mas‘uliyatlarini tahlil etadi. Maqolada go‘zallikni qadrlash va uning estetik ahamiyati bilan birga, go‘zallikka bo‘lgan munosabatlarning axloqiy jihatlari o‘rganiladi. Shuningdek, go‘zallikning shaxsiy va ijtimoiy mas‘uliyatlarga ta‘siri, uning jamiyatlardagi normativ va etika bilan bog‘liq o‘rni tahlil qilinadi. Maqolada zamonaviy axloqiy me‘yorlar kontekstida go‘zallikni baholash masalalari yoritiladi.

ЭТИКА КРАСОТЫ И ЕЁ МОРАЛЬНАЯ ОТВЕТСТВЕННОСТЬ

Пулотжон Кахоров*доктор философских наук (PhD), доцент**Ургутский филиал Самаркандского государственного университета**Самарканд, Узбекистан**E-mail: pulatsamdu1988@mail.ru***О СТАТЬЕ**

Ключевые слова: Эстетика, этические ценности, физическая красота, этическая ответственность, социальные нормы, красота и справедливость, реклама и медиа, стереотипы, права человека.	Аннотация: Данная научная статья анализирует этические ответственности красоты. В статье рассматриваются этические аспекты отношения к красоте, а также её эстетическое значение. Также исследуется влияние красоты на личную и социальную ответственность, её роль в общественных нормах и этике. В статье освещаются вопросы оценки красоты в контексте современных этических стандартов.
--	--

KIRISH

Go‘zallik insoniyat tarixida doimo diqqat markazida bo‘lgan tushuncha bo‘lib kelgan. U estetik qadriyatlar, madaniyat va san’atning asosiy elementlaridan biri sifatida ko‘riladi. Ammo go‘zallik faqat tashqi ko‘rinish bilan bog‘liq bo‘lmasdan, u insonning ichki dunyosi, ruhiy holati va axloqiy qarashlari bilan ham chambarchas bog‘liqdir. Go‘zallikni qadrlash va unga bo‘lgan yondashuvlar ko‘plab madaniy va axloqiy jihatlardan ta’sirlanadi, shu sababli go‘zallikning axloqiy mas’uliyatlari masalasi muhim ahamiyatga ega.

Go‘zallik nafaqat estetik zavq va his-tuyg‘ularni uyg‘otadigan element, balki ijtimoiy va axloqiy me‘yorlarni shakllantirishda ham muhim rol o‘ynaydi. Insonlar go‘zallikni baholashda shaxsiy va ijtimoiy normativlarga asoslanadi, bu esa ularning axloqiy qarashlari va munosabatlariga bevosita ta’sir qiladi. Go‘zallikni qanday baholash, uni qanday tarzda ifodalash va uni jamiyatda qanday qabul qilish, insonlarning axloqiy mas’uliyatlarini shakllantiradi. Shunday qilib, go‘zallikning axloqiy mas’uliyatlari nafaqat estetik yoki madaniy me‘yorlarga, balki jamiyatning umumiy axloqiy qadriyatlariga ham mos kelishi zarur.

Ushbu ilmiy maqolada go‘zallikning axloqiy mas’uliyatlari nuqtai nazaridan uning shaxsiy va ijtimoiy ta’sirlari, go‘zallikni qadrlash va unga bo‘lgan munosabatlarning axloqiy jihatlari, shuningdek, zamonaviy axloqiy me‘yorlar asosida go‘zallikni baholash masalalari chuqur tahlil qilinadi. Maqolada go‘zallikni nafaqat estetik yondashuvlardan, balki uning axloqiy va ijtimoiy mas’uliyatlar nuqtai nazaridan ham ko‘rib chiqiladi, bu esa o‘rganilgan mavzuni keng va chuqurroq anglashga yordam beradi.

TADQIQOTNING USULLARI

Go‘zallikning axloqiy mas’uliyatlarini o‘rganish uchun turli ilmiy tadqiqot usullaridan foydalanish zarur. Ushbu mavzu keng qamrovli va murakkab bo‘lganligi sababli, yondashuvlar ham ko‘p jihatdan xilma-xil bo‘lishi kerak. Tadqiqotning asosiy usullari quyidagilardan iborat bo‘ladi:

1. Nazariy tahlil. Go‘zallikning axloqiy mas’uliyatlarini tushunish uchun avvalo mavjud nazariy konsepsiyalarni o‘rganish muhimdir. Bu usulda, go‘zallik, axloq, estetik qiymat, jamiyatdagi normativlar kabi tushunchalar tahlil qilinadi. Maqolada go‘zallikning axloqiy mas’uliyatlariga ta’sir qiluvchi turli nazariy yondashuvlar, masalan, **utilitarizm** (“Ta’sirlangan shaxslar uchun baxt va farovonlikni maksimal darajada oshiradigan harakatlarni belgilaydigan me’yoriy axloqiy nazariyalarni ifodalovchi tushuncha”. (Duignan, Brian. (1999), p.57).), **deontologiya** (“Deontologiya yoki deontologik etika (qadimgi yunon tilidan “kerak”) – axloq va axloq muammolari haqidagi ta’limot, axloqning bir bo‘limi. Tugallangan harakatni baholashda deontologiya uning muayyan qoidalarga muvofiqligi yoki mos kelmasligiga asoslanadi. Ba’zan u burch etikasi (yoki kerak) yoki xulq-atvor qoidalariga asoslangan axloqiy tizim deb ataladi, chunki ular burch tushunchasining asosi hisoblanadi”. (Максимов Л.В (2013), стр.102).), **fazilatlar nazariyasi** va **estetik etikani** o‘rganish orqali, go‘zallikning axloqiy o‘lchamlari to‘g‘risida chuqur tushunchaga ega bo‘lishga harakat qilindi.

2. Empirik tadqiqot. Tadqiqotning empirik qismi go‘zallik va uning axloqiy mas’uliyatlari haqidagi jamiyat a’zolarining qarashlarini o‘rganishga qaratildi. So‘rovnomalar, intervyular, fokus guruhlar orqali odamlarning go‘zallikka nisbatan axloqiy munosabatlari va go‘zallikning ijtimoiy ahamiyati haqidagi fikrlari to‘plandi. Ushbu usul yordamida go‘zallikka nisbatan jamiyatdagi axloqiy baholashlar va me’yorlar o‘rganildi.

3. Madaniy va tarixiy tahlil. Go‘zallik va uning axloqiy mas’uliyatlari turli madaniyatlar va tarixiy davrlar kontekstida farqlanishi mumkin. Shu sababli, madaniy va tarixiy tahlil orqali go‘zallik va axloqning o‘zaro munosabatlari qanday o‘zgarib borganligi, shu jumladan, go‘zallikning jamiyatdagi rolini qanday belgilashganini o‘rganish kerak. Tarixiy materiallar, madaniy qadriyatlar va san’at asarlari orqali go‘zallikning axloqiy mas’uliyatlari haqida tahliliy xulosalar chiqarildi.

4. Qiyosiy tahlil (interkultural yondashuv). Go‘zallikning axloqiy mas’uliyatlari har bir madaniyatda boshqacha talqin etilishi mumkin. Qiyosiy tahlil orqali turli madaniy va ijtimoiy tizimlarda go‘zallikka nisbatan axloqiy yondashuvlarni taqqoslash, ularning o‘xshashliklari va farqlarini aniqlash imkonini beradi. Bu yondashuv yordamida go‘zallikning axloqiy me’yorlari va mas’uliyatlari har xil jamiyatlarda qanday shakllanganini va ular o‘rtasidagi farqlarni aniqlash mumkin.

5. Falsafiy tahlil. Go‘zallik va axloqning o‘zaro bog‘liqligini tushunishda falsafiy yondashuv ham muhim o‘rin tutadi. Falsafiy tahlil orqali go‘zallikning axloqiy mas‘uliyatlari haqida chuqur, mukammal nazariy fikrlarni shakllantirish mumkin. Falsafa orqali go‘zallikning jamiyatdagi axloqiy o‘rni, shaxsiy mas‘uliyatlar va umumiy axloqiy me‘yorlar bilan bog‘liqligi haqida chuqur tushunchalar hosil qilindi.

6. Kontent tahlili. Go‘zallikning axloqiy mas‘uliyatlarini o‘rganishda kontent tahlili usulidan foydalanish ham mumkin. Bu usulda, turli ommaviy axborot vositalari (kino, televidenie, reklama, matbuot) va san‘at asarlaridagi go‘zallikning taqdimoti o‘rganildi. Shuningdek, go‘zallikning axloqiy jihatlarini aks ettiruvchi kontentlar tahlil qilindi va ular orqali jamiyatda go‘zallikning axloqiy qiymati qanday shakllantirilayotgani aniqlandi.

Ushbu usullarni qo‘llash orqali go‘zallikning axloqiy mas‘uliyatlari keng qamrovli va chuqur tahlil qilindi. Tadqiqotning har bir usuli go‘zallikning ijtimoiy, madaniy va axloqiy o‘lchamlarini o‘rganishga yordam beradi hamda jamiyatdagi go‘zallikning axloqiy baholariga yanada to‘liqroq yondashuvni ta‘minlaydi.

NATIJALAR

Go‘zallikning axloqiy mas‘uliyatlarini o‘rganish jarayonida olingan natijalar go‘zallikka nisbatan axloqiy baholashlar va uning jamiyatdagi ahamiyatini chuqurroq anglash imkonini berdi. Tadqiqot natijalari quyidagi asosiy yo‘nalishlarda jamlangan:

Go‘zallikning ijtimoiy normativlarga ta‘siri. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, go‘zallik ijtimoiy me‘yorlar va qadriyatlar bilan bevosita bog‘liqdir. Jamiyatda go‘zallik ko‘pincha muayyan ijtimoiy talablar va estetik normativlar asosida baholanadi. Masalan, go‘zallikka nisbatan ijtimoiy talablar ko‘proq tashqi ko‘rinishga, yoshga, jinsga, etnik kelib chiqishga qarab shakllanadi. Shuning uchun go‘zallikni qadrlashda axloqiy mas‘uliyatlar jamiyatning umumiy qadriyatlari bilan chambarchas bog‘liq. Tadqiqotda shuningdek, go‘zallikni baholashda shaxsiy va jamoaviy axloqiy mas‘uliyatlarni hisobga olish zarurati qayd etilgan.

Go‘zallik va axloqiy me‘yorlar o‘rtasidagi bog‘liqlik. Tadqiqot davomida go‘zallik va axloqiy mas‘uliyatlar o‘rtasida aniq bog‘liqlik mavjudligi tasdiqlandi. Go‘zallikning ijtimoiy qiymati va axloqiy bahosi ko‘pincha shaxsning shaxsiy axloqiy prinsiplariga, shuningdek, jamiyatdagi axloqiy me‘yorlarga ta‘sir qiladi. Go‘zallikni qadrlashda axloqiy mas‘uliyatlarning ahamiyati ortib bormoqda, chunki go‘zallikni bir tomonlama estetik qarashlar asosida baholash ko‘pincha axloqiy jihatlarini e‘tibordan chetda qoldiradi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, go‘zallikni ijtimoiy axloqiy me‘yorlar nuqtai nazaridan baholash zarurati ortmoqda.

Go‘zallikni qadrlashda gender va madaniyatning ta‘siri. Tadqiqotda go‘zallikka nisbatan axloqiy yondashuvlarning gender va madaniy tafovutlarini o‘rganish ko‘rsatdiki, go‘zallikning baholanishi ko‘plab madaniyatlarda va jinsiy rollarda farq qiladi. Masalan, ba‘zi

jamiyatlarda go‘zallik ko‘proq ayollarni bezash va jozibador qilish uchun axloqiy mas’uliyat sifatida qaraladi, boshqalarida esa bu idealga erishish axloqiy jihatdan muammoli deb hisoblanadi. Go‘zallikka nisbatan axloqiy mas’uliyatlar o‘zgarib boradigan ijtimoiy talablar va madaniy kontekstga qarab o‘zgaradi.

Go‘zallik va shaxsiy mas’uliyatlar o‘rtasidagi bog‘liqlik. Tadqiqotning yana bir muhim natijasi shundaki, go‘zallikni qadrlashda shaxsiy mas’uliyatlar ham muhim rol o‘ynaydi. Go‘zallikka bo‘lgan yondashuv shaxsning o‘ziga xos axloqiy qadriyatlari va uning ijtimoiy roli bilan chambarchas bog‘liqdir. Tadqiqotda ishtirok etgan respondentlarning aksariyati go‘zallikka bo‘lgan yondashuvning ularning axloqiy qarashlari va o‘zlarini jamiyatda qanday tasavvur qilishlari bilan bog‘liqligini ta’kidladi. Shaxsiy mas’uliyatlar, jumladan, go‘zallikni tanlash va unga bo‘lgan munosabatda etik qarorlar qabul qilish jarayonida muhim ahamiyatga ega.

Jamiyatdagi go‘zallikni qadrlashning axloqiy oqibatlar. Tadqiqotda shuningdek, go‘zallikni qadrlashning ijtimoiy oqibatlar o‘rganildi. Go‘zallikni estetik jihatdan baholash ko‘p hollarda shaxslarni faqat tashqi ko‘rinishlariga qarab baholashni keltirib chiqaradi, bu esa axloqiy jihatdan xavfli bo‘lishi mumkin. Tadqiqot ishtirokchilari go‘zallikka nisbatan ortib borayotgan axloqiy mas’uliyatlarni tan olish zarurligini bildirgan. Jamiyatda go‘zallikka bo‘lgan yondashuvlar insonlarning o‘zini qadrlashiga, psixologik holatiga, shuningdek, jamiyatda ijtimoiy ajralish va nohaqlikni kamaytirishga ijobiy ta’sir ko‘rsatishi mumkin.

Go‘zallik va etik standartlar o‘rtasidagi murakkab munosabatlar. Tadqiqotda go‘zallik va etik standartlar o‘rtasidagi murakkab munosabatlar aniqlangan. Go‘zallikka bo‘lgan qarashlar va uni qadrlashda etik me’yorlar, qadriyatlar va ijtimoiy normativlarning ahamiyati o‘sib bormoqda. Go‘zallikning axloqiy mas’uliyatlari jamiyatda to‘g‘ri va adolatli baholashning asosiy jihatlaridan biri sifatida qaralmoqda. Tadqiqotda go‘zallikni tanlash va baholashda etik qarorlar qabul qilish jamiyatning taraqqiyotida muhim ahamiyatga ega ekanligi ko‘rsatilgan.

Umuman olganda, tadqiqot natijalari go‘zallikning axloqiy mas’uliyatlarini o‘rganishda ijtimoiy, madaniy va shaxsiy omillarni hisobga olish zarurligini tasdiqladi. Go‘zallikni faqat tashqi ko‘rinishdan baholash emas, balki uning axloqiy va ijtimoiy kontekstda qanday aks etishini ham tushunish kerak. Jamiyatdagi go‘zallikka bo‘lgan munosabatlar va axloqiy yondashuvlar orasidagi o‘zaro bog‘liqlik, o‘z-o‘zini tanish va shaxsiy mas’uliyatlarni rivojlantirishda muhim rol o‘ynaydi. Tadqiqot natijalari go‘zallik va axloqiy mas’uliyatlar o‘rtasidagi murakkab munosabatlarni yanada chuqurroq o‘rganish zarurligini ko‘rsatdi.

MUHOKAMA

Go‘zallikning axloqiy mas’uliyatlari haqidagi tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, go‘zallik nafaqat estetik, balki axloqiy va ijtimoiy mas’uliyatlarni ham talab qiluvchi kompleks fenomenadir. Ushbu bo‘limda go‘zallikning axloqiy mas’uliyatlari masalasining chuqurroq tahlili

taqdim etiladi. Go‘zallikka nisbatan jamiyatda shakllangan axloqiy yondashuvlar, ularning shaxsiy va ijtimoiy mas’uliyatlarga ta’siri, shuningdek, go‘zallikni qadrlashning axloqiy oqibatlari haqida fikr yuritiladi.

Go‘zallikning axloqiy baholashini tushunishda birinchi navbatda jamiyatda go‘zallikka bo‘lgan yondashuvlarning axloqiy asoslari o‘rganilishi zarur. Go‘zallik ko‘pincha tashqi ko‘rinish orqali baholanadi, ammo uning axloqiy mas’uliyatlari nafaqat tashqi ko‘rinish bilan bog‘liq, balki ichki sifatlar ham muhim o‘rin tutadi. Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, go‘zallik faqat estetik jihatdan qadrlanmaydi, balki u insonlarning axloqiy xulq-atvorlari va uning ijtimoiy roli bilan ham chambarchas bog‘liq. Go‘zallikka nisbatan axloqiy yondashuvlar jamiyatda ko‘plab muammolarni keltirib chiqarishi mumkin. Misol uchun, go‘zallikka ko‘proq tashqi ko‘rinishga, ideal xususiyatlarga asoslangan yondashuv shaxslarni faqat jismoniy xususiyatlariga qarab baholashga olib keladi, bu esa axloqiy jihatdan noxush oqibatlarga olib kelishi mumkin. Bu o‘rinda go‘zallik tushunchasi chiroylilik tushunchasi bilan o‘rni almashadi. Zero, Abdulla Sher va Bahodir Husanovlarning (2010) fikricha, “Chiroylilik – narsalarning tashqi ko‘rinishini, holatini, bajarilgan ish yoki qilingan harakatdagi o‘zaro hamohanglikni ifodalovchi tushuncha. Chiroylilik insonlarda yoqimli taassurot qoldiradi, ammo ayni bir paytda o‘sha chiroyli bo‘lgan narsa-hodisa yoqimsiz holatlarni ham vujudga keltiradi” (105-bet). Go‘zallikni faqat tashqi qiyofa nuqtai nazaridan baholash, shuningdek, ijtimoiy ajralish, diskriminatsiya va nohaqlik kabi muammolarni keltirib chiqaradi.

Go‘zallikning axloqiy mas’uliyatlarini tahlil qilishda ijtimoiy nuqtai nazar ham muhim ahamiyatga ega. Bunda estetik tarbiya muhim o‘rin tutadi. Darhaqiqat, “Estetik tarbiya jamiyat hayotida har doim o‘zining rang-barang va xilma-xilligi bilan ijtimoiy munosabatlarga o‘z ta’sirini o‘tkazib turadi. Inson voqelikdagi go‘zallikni his etib, estetik faoliyati natijasida o‘z mehnati bilan o‘ziga zavq-shavq bag‘ishlaydi. Estetik tarbiyaning jamiyatdagi roli insonlarni har tomonlama yetuk, komil inson qilib voyaga yetkazishdir” (G‘aybullayev O. 2019, 125-bet). Jamiyatda go‘zallikni qadrlash va uning axloqiy qiymatini aniqlashda ijtimoiy normativlar, qadriyatlar va me’yorlar katta rol o‘ynaydi. Go‘zallik ijtimoiy konstrukt sifatida shakllanadi, ya’ni jamiyatdagi go‘zallik tasavvurlari va me’yorlari o‘zgarib boradi. Tadqiqotda shuni aniqlash mumkin bo‘ldiki, go‘zallikning ijtimoiy qiymati va axloqiy bahosi, bir tomondan, ijtimoiy tenglik va adolatga, boshqa tomondan, turli ijtimoiy qatlamlar, sinflar, jinslar va etnik guruhlar o‘rtasidagi farqlarni aks ettiradi. Go‘zallikni qadrlashda ijtimoiy adolatning ta’minlanishi, barcha ijtimoiy qatlamlarni teng baholash va go‘zallikni faqat tashqi ko‘rinish orqali emas, balki shaxsning ichki fazilatlarini, axloqiy xulqi va uning jamiyatdagi roli nuqtai nazaridan ham baholash zarurati muhim. Go‘zallikni faqat tashqi qiyofa bilan baholashning ijtimoiy oqibatlari ko‘plab salbiy holatlar – diskriminatsiya, stereotiplash va shaxsiy xususiyatlarni e’tibordan chetda qoldirishga olib keladi.

Go‘zallikning axloqiy mas’uliyatlari gender o‘zgarishlari bilan ham chambarchas bog‘liq. Tadqiqotda go‘zallikni qadrlashda gender tafovutlari ko‘rsatildi: go‘zallik ko‘pincha ayollarga xos sifat sifatida baholanadi, bu esa ayollarning jamiyatdagi ijtimoiy roli va statusini shakllantiradi. Bunday yondashuvlar, ayniqsa, go‘zallikka nisbatan jamiyatdagi qattiq normativlar va stereotiplar mavjud bo‘lganda, ayollarni faqat tashqi ko‘rinishlariga qarab baholashga olib keladi. Ayollar go‘zallik idealiga erishish uchun o‘zlarini ko‘proq tashqi ko‘rinishga bag‘ishlashadi, bu esa ularning shaxsiy va axloqiy mas’uliyatlarini cheklaydi. Tadqiqotda gender tengligi va go‘zallikni qadrlashda ijtimoiy tenglikni ta’minlash zarurligi qayd etilgan. Go‘zallikni qadrlashda gender jihatlarining hisobga olinishi, shuningdek, go‘zallikni baholashda har bir jins uchun adolatli yondashuvni ta’minlashning muhimligi ta’kidlandi.

Shuningdek, go‘zallikka nisbatan axloqiy mas’uliyatlar madaniyatga qarab o‘zgaradi. Har bir madaniyatda go‘zallikning axloqiy baholash usullari va normativlari turlicha bo‘ladi. Tadqiqotda madaniy tafovutlar go‘zallikni qadrlashda sezilarli ta’sir ko‘rsatishi ko‘rsatilgan.

Misol uchun, ba’zi madaniyatlarda go‘zallikni tashqi ko‘rinish va ideal yuz ifodalari asosida baholash ko‘proq qabul qilinsa, boshqalarida go‘zallikning ichki sifatleri va axloqiy fazilatleri muhimroq hisoblanadi. Shuningdek, madaniy kontekstda go‘zallikni baholashda jamiyatning axloqiy qadriyatlari, an’anaviy me’yorleri va estetik idealari qanday shakllanishi ham go‘zallikni qadrlashga ta’sir qiladi. Go‘zallikni qadrlashda madaniy xilma-xillik va axloqiy mas’uliyatlar orasidagi muvozanatni ta’minlash, zamonaviy jamiyatda go‘zallikning axloqiy qiymatini to‘g‘ri anglash va yuksaltirishga yordam beradi.

Go‘zallikni qadrlashda axloqiy yondashuvlar va kelajak istiqbollari. Go‘zallikning axloqiy mas’uliyatlarini o‘rganishda bir qator muhim masalalar mavjud. Bular orasida go‘zallikka bo‘lgan yondashuvlarni yanada adolatli va inkluziv qilish, go‘zallikka bo‘lgan stereotiplardan qochish, hamda go‘zallikning axloqiy mas’uliyatlarini jamiyatda kengroq tarqatish zarurati alohida ta’kidlandi. Jamiyatda go‘zallikni qadrlash va uning axloqiy mas’uliyatlarini shakllantirishda ijtimoiy adolat va tenglik, shaxsiy mas’uliyatlar va axloqiy qadriyatlarning roli oshib bormoqda. Go‘zallikni qadrlashda yangi yondashuvlar va tahlil usullarining qo‘llanilishi, shuningdek, zamonaviy axloqiy me’yorlar asosida go‘zallikka nisbatan o‘zgarishlar yuz berishi kutilmoqda.

Umuman olganda, go‘zallikning axloqiy mas’uliyatlari masalasi ko‘plab ijtimoiy, madaniy va axloqiy omillarga ta’sir ko‘rsatadi. Tadqiqotda olingan natijalar go‘zallikni qadrlashda ko‘proq axloqiy mas’uliyatlar va ijtimoiy tenglikni hisobga olish zarurligini ko‘rsatmoqda. Bu masalalarni chuqurroq tahlil qilish va go‘zallikning axloqiy yondashuvlarini kengaytirish jamiyatda adolat va hamjihatlikni mustahkamlashga yordam beradi.

XULOSA

Go'zallikning axloqiy mas'uliyatlari masalasi zamonaviy ijtimoiy va madaniy kontekstda tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda. Tadqiqotning asosiy natijalari shuni ko'rsatdiki, go'zallik nafaqat estetik qadriyatlar bilan bog'liq bo'lib, balki uning axloqiy va ijtimoiy mas'uliyatlari ham mavjud. Go'zallikni qadrlash va baholashda ijtimoiy normativlar, madaniy an'analar va gender tafovutlari alohida o'rin tutadi. Bu holatlar go'zallikka bo'lgan yondashuvlar va axloqiy baholashlar o'rtasidagi murakkab aloqalarni shakllantiradi.

Go'zallikka nisbatan axloqiy yondashuvlar jamiyatda ko'plab muammolarni keltirib chiqarishi mumkin. Ayniqsa, tashqi ko'rinishga asoslangan go'zallikning qadrlanishi, shaxslarning faqat jismoniy sifatlariga qarab baholanishiga olib keladi, bu esa ijtimoiy ajralish, diskriminatsiya va stereotiplarga sabab bo'lishi mumkin. Shu sababli, go'zallikka nisbatan yanada inkluziv va adolatli yondashuvni rivojlantirish zarurati ortib bormoqda.

Shuningdek, go'zallikning axloqiy mas'uliyatlarini tushunish va baholashda shaxsiy, ijtimoiy va madaniy omillarni hisobga olish zarur. Go'zallikni qadrlashda gender va madaniy tafovutlarni hisobga olish, shuningdek, go'zallikning axloqiy o'lchovlarini zamonaviy axloqiy me'yorlar asosida qayta ko'rib chiqish muhimdir. Tadqiqotda ko'rsatilganidek, go'zallikni baholashda ichki fazilatlar va axloqiy xulq-atvorlarni e'tiborga olish, uning ijtimoiy ahamiyatini yanada oshiradi.

Xulosa qilib aytganda, go'zallikning axloqiy mas'uliyatlari jamiyatdagi axloqiy va estetik qadriyatlarni rivojlantirishda, ijtimoiy tenglikni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Go'zallikni qadrlashda adolatli yondashuvlarni ishlab chiqish va amaliyotga tatbiq etish, ijtimoiy ajralish va nohaqlikni kamaytirishda samarali vosita bo'lishi mumkin. Jamiyatda go'zallikka bo'lgan yondashuvlarni yangilash va uni axloqiy nuqtai nazardan baholash, go'zallikning insonlar va jamiyat uchun haqiqatdan ham ijobiy ahamiyatga ega bo'lishini ta'minlaydi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Duignan, Brian. (1999) *Utilitarianism* Encyclopedia Britannica.
2. Максимов Л.В (2013) *Деонтология* Ин-т философии РАН; Нац. обществ.-науч. фонд; Предс.
3. Sher A, Husanov B., (2010) *Estetika* Toshkent: O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati nashriyoti.
4. G'aybullayev O., (2019) *Estetika. O'quv-uslubiy qo'llanma*. Samarqand: Samarqand davlat chet tillar instituti.